

ΜΙΚΡΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΗ ΜΑΡΙΑ ΠΟΥΛΟΥΡΗ

Όπως στην Ιστορία των λαών καταγράφονται συλλογικές εξάρσεις, τότε σαν εσωτερικές νομοτέλειες και τότε σαν ανταπόκριση σε εξωτερικές συγκυρίες, έτσι και στην πορεία του πνεύματος, ανιχνεύονται ανάλογες αιχμές, που όμως πάντα έχουν σαν βασική συνιστώσα την ρήξη της ατομικής συνείδησης (και δράσης) σε σχέση με το ευρύτερα ισχύον συλλογικό δράμα.

Μια τέτοια αναλαμπή είναι και η ιστορική παρουσία (και συνακόλουθη απουσία) της Μαρίας Πολυδούρη στον ελληνικό χώρο. Που καταύγασε με την ασθενική της πνοή και το ανεπαίσθητο στίγμα της τον γκρίζο ουρανό του Μεσοπολέμου και της Μικρασιατικής Λαίλαπας.

ΒΡΑΔΥ

***«Καλώς το, που ήρθε το άφωτο βραδάκι
έτσι απαλό, σα χάδι, να μ' αγγίξει
και τη σκέψη μου αγάλια να τραβήξει..
στο σκοτεινό, στο ατέλειωτο δρομάκι»***

Διαβάζοντας το πιο πάνω απόσπασμα από το ποίημα της «Βράδυ» αισθάνεσαι τον πυκνό λόγο να σε απογειώνει σε μια ατμόσφαιρα λεπτεπίλεπτης σαγήνης και μοναδικής ευαισθησίας αλλά και ακαριαία να σε διαπερνά η ανατριχίλα του αναπάντεχου στο σκοτεινό και ατέλειωτο δρομάκι. Γιατί άραγε να θέλγει την Μαρία Πολυδούρη ένα σκοτεινό και ατέλειωτο δρομάκι που στον οποιοδήποτε θα προκαλούσε αισθήματα αποστροφής ; Ας την ακολουθήσουμε σ' αυτή τη μυστηριακή κίνηση.....

***«Κει που όλες οι χαρές μου καρτερούνε
το πέρασμά μου εκείθε σιωπηλές,
ωραίες, ελκυστικές κι άπιαστες, λες
του ονείρου τα χρυσά φτερά φορούνε...»***

Η δεύτερη αυτή στροφή συνεχίζει στην ίδια πυκνότητα αλλά σιγά - σιγά γίνεται επεξηγηματική, σε ότι αφορά το «πώς», δηλαδή ποιό είναι το περιεχόμενο του σκοτεινού αυτού δρομακιού, που το καθιστά τόπο ονείρου – το «γιατί» όμως εξακολουθεί να μένει εκκρεμές και αυτό εντείνει την αγωνία του αναγνώστη.

***Καλώς το, που ήρθε σαν τη καλοσύνη
το κουρασμένο βλέμμα μου να σβήσει
και την ψυχή μου ελεύτερη ν' αφήσει
ν' απλωθεί πέρα ως πέρα στην γαλήνη...***

Νάτο λοιπόν, λακωνικά και ρητά το γιατί.....

Η λύτρωση θα έλθει με το Τέλος. Που θα ελευθερώσει την ψυχή και θα φέρει την γαλήνη.

Διάβασα πάρα πολλές φορές το ποίημα αυτό, παρόλο που η πρώτη ανάγνωση ήταν αρκετή για να γραφεί ανεξίτηλα στη μνήμη μου.
Εκτιμώ ότι είναι το σημαντικότερο, το συγκλονιστικότερο και η πεμπτουσία της ποίησης της Μαρίας Πολυδούρη.

Πρόκειται για μια γραφή καίρια, με μέγιστη οικονομία στο λόγο, με λέξεις «μαχαιριές» και εξαιρετικά περίτεχνη σύνθεση-ανάπτυξη του λόγου.

Το διάβασα πολλές φορές - και το απολαμβάνω πάντα εξίσου – γιατί ήθελα να επιβεβαιώσω την άποψη μου ότι κακώς έχει παρεξηγηθεί η ποίηση αυτή ως «απαισιόδοξη». Εδώ διαπιστώνω ότι στην πραγματικότητα η δύναμη της, είναι η ίδια η αδυναμία της.

Πέρα από την δύναμη του κρυστάλλινου λόγου και μιας ποίησης που πάλλεται, βλέπω τον ηρωισμό της ψυχής της. Παρόλο το άπιαστο, το ανέφικτο του ονείρου, δύναμη είναι να μην απαρνιέσαι, ακόμα και με τον θάνατο, την ωραιότητα του ιδεατού χώρου, αυτού, του οποίου οριζόντια συνιστώσα είναι η υλική μας παρουσία.

Όταν οι ήρωες ανακράζουν το «ελευθερία ή θάνατος» είναι δειλοί ή απαισιόδοξοι; Αντιλαμβάνομαι ότι όπως η αποτίμηση της ελευθερίας είναι υπέρτερη αξία από την ίδια την φυσική τους ζωή, έτσι και όταν η Μαρία Πολυδούρη επιλέγει, ή καλύτερα θεωρεί, ότι ο θάνατος φέρνει λύτρωση από τα δεινά του παρόντος κόσμου αλλά ταυτόχρονα διανοίγει το παραπέτασμα για τις

**«ωραίες, ελκυστικές κι άπιαστες, που
του ονείρου τα χρυσά φτερά φορούνε»**

τότε είναι ψυχικό μεγαλείο και υπέρβαση των υλικών όρων.

Μπορεί ή πρέπει λοιπόν, κανείς να θλίβεται γιατί η φλόγα σε αυτό το λεπτό κεριό τρεμόπαιζε στο εσπερινό αεράκι, και την πήρε η πρώτη ριπή του ανέμου;
Αλλά κι αν ακόμα μας ξεχειλίζει η θλίψη, τι μ' αυτό. Εδώ γιγαντώνεται το ανθρώπινο μεγαλείο. Το πνεύμα, υπερβαίνει το θάνατο σαν ιστορική αναγκαιότητα.
Με τον ίδιο τρόπο που ο στρατιώτης εγείρεται και τρέχει καταπάνω στα εχθρικά πολυβόλα.

Μαρία Πολυδούρη, τα ροδοπέταλα της νιότης σου, τα σύρει ο άνεμος μέχρι τις μέρες μας και τυχεροί εμείς που ανιχνεύουμε το άρωμα τους μες τη θολούρα του ανιαρού μας σήμερα.

Τα βλέπω να στροβιλίζονται μέχρι τις εσχατιές του σύμπαντος κόσμου-χρόνου, να θυμίζουν ότι, ακόμα και μέσα από τις αδυσώπητους όρους της προσωπικής σου ζωής, σε ένα ιστορικό περιβάλλον που στοίβαζε προσφυγιά και θάνατο, ακόμα και τότε, το μικρό-αχνό αστέρι σου, κατίσχυσε του σκότους και του ερέβους.....

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Η Μαρία Πολυδούρη γεννήθηκε το 1902 στη Καλαμάτα και πέθανε το 1930 στην Αθήνα από φυματίωση. Έζησε την παιδική και εφηβική ζωή της στο ονειρικό Γύθειο. Χάνει και τους δύο της γονείς το 1920.

Έτσι μεταβαίνει στην Αθήνα όπου εργάζεται σαν δημόσιος υπάλληλος στην Νομαρχία Αθηνών. Εκεί συνδέεται με τον Κώστα Καρυωτάκη σε ένα ολέθριο και ανεκπλήρωτο έρωτα που σημαδεύει τη ζωή και την ποίηση της. Αναπτύσσει μια νεωτερική για την εποχή της, προσωπικότητα και δράση.

Εγγράφεται στη Νομική για να την εγκαταλείψει για την Δραματική Σχολή του Εθνικού Θεάτρου.

Παρότι παντρεύεται ένα «εκλεκτό νέο δικηγόρο» εγκαταλείπει τα πάντα και καταφεύγει σ το Παρίσι.

Επιστρέφει καταβλημένη από τη φυματίωση και πεθαίνει την 29η Απρίλη του 1930, όπως ακριβώς είχε προαναγγείλει στην ευαίσθητη και νεο-ρομαντική ποίηση της.